

Motorral az Adriára

Hamar vége a Zadarban töltött szép napoknak. A motor kerekai alatt ismét az Adria autót aszfaltja szalad. Ezúttal visszafelé. Az úticél Zengg, azaz Senj. Jó lenne még egy napot ott tölteni, ha akad szállás. Szerencsére szobát nem nehéz találni az Adria mellett. Az út mentén is mindenütt látni a táblákat. Zengben is hirdetik: Frei Zimmer. És milyen olcsón. Első emeleti erkélyes szoba, az ablakok a tengerre néznek, két személynek egy éjszakára mintegy 50 forint ára dinár. Olcsóbb, mint a Balaton.

Harcos múltú kisváros Zengg. Jártak itt Attila hunjai, a tatárok. Később az uszkokok települtek ide. A bátor kis nép hajói miatt bizony nem volt túlságosan biztonságos a török gályák adriai útja. A velenceiek is sokszor siratták meg jelenlétüket, és az osztrák birodalomnak is jónéhányszor törték borsot az orra alá. Ma a város zengugos utcáskái, sikátorai, romantikus falai ezrével csalogatják a turistákat. Öreg falak szegik a hihetetlenül szűk és kanyargós utcákat. Ellenségnek ide behatolni valóban életveszélyes lehetett. A zsúfoltság az álló házak közül itt-ott szinte önálló szigetként bukkannak ki a híres uszkok családok fallal övezett, sarkotornyos, külön is védhető háza. Azon sincs mit csodálkozni, hogy egy egyszerű kis étterem felszolgálója valamennyi nagyobb európai nyelven beszél. Németül, olaszul, franciául vagy éppen angolul veszi fel a rendelést. Csak hát az árak! Ugyhogy ismét előkerülnek a hazai konzervek.

Másnap indulás tovább, Rijeka felé. Megint borongás az idő. Olykor esik is. De Bakar már napsütéssel köszönt bennünket. Olajkikötő épül itt. A három éve még pusztá hegyoldalon most modern, emeletes házak emelkednek tucatszám. Innen már csak néhány kilométer Fiume, vagyis Rijeka. Búcsú a tengertől. Szerencsére, az út mellett áll egy kis bisztró. A teraszra felkélk a tenger. Napfényben fürdik, csillog-villog, állítólag a legkékebb a világon: az Adria.

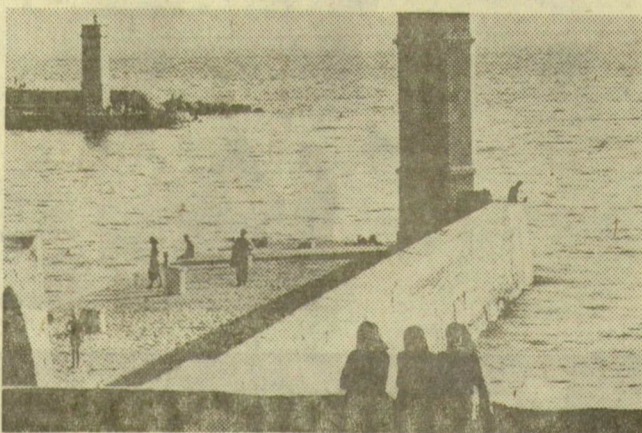
At a városban. De mi történt? A táblák nem arra mutatják az utat Zágráb felé, mint három éve. Az út most egy vadonatúj városban vezet keresztül. Elkerüli a régi városrészeket. Ez is a három év alatt épült.

Fiume után hosszú, 20–30 kilométeres szakadatlan kapaszkodás következik. Felfelé. A megpakolt Tatran kissé nehezen küszködik magát egyre följebb. De hát már korábban megmutatta, mit tud. Ezt is győzi. Az a lényeg, hogy a vezető nem veszítse el a fejét, ami ezen az úton a szó képletessé és valódi értelmében egyaránt megtörténhet. Tanúskodik erről a hegyoldalon legurult, vagy száz méter mélységben feje tetején álló Volkswagen mikrobusz. Vagy a felig „elfogyott” 850-es Fiat, amely egy kanyarban a sziklafalnak szaladt. A szikla volt az erősebb.

Zágráb, aztán másnap indulás a határ felé. Közben utolsó dinárjainkon egy út menti bisztróba térünk be törökös kávéra. Ugyanilyenben ültünk Fiumében is. Kis típusépület, előregyártott alumíniumváz, üveg-táblákkal. Nagyon jól mutat, egészen elegáns. És biztosan nem is túl drága az építése.

És a határ. Megérkeztünk. Úgy látszik, nem lehetetlen út ez motorral sem. Hiszen még csak a gyertyát sem kellett kicsavarni egész úton. Szinte nem is kerül többbe, mint egy balatoni kirándulás.

H A Z A F E L É

A zenggi kikötő. Valamikor az uszkok hajócskái horgonyoztak itt. Ma már csak néhány öreg emlékszik a régi időkre

Jugoszláv oldalon néhány másodperc az útlevélvizsgálat. A senki földjén — vagyis akarom mondani: hídján — a piros-fehér-zöld sorompó közeledik. Ezúttal itt is meglepően rövid a vámmegítélés. Igaz, úgy sem hoztunk semmi tilosat. Aztán felemelkedik a so-

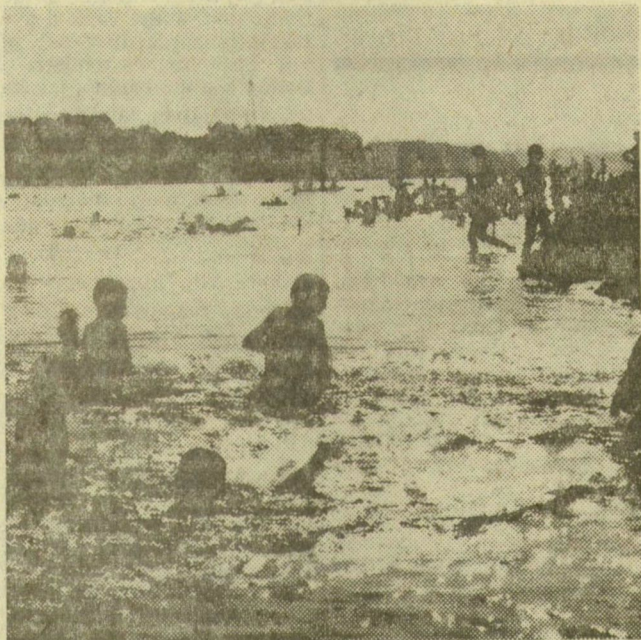
rompó, mehetünk tovább, hogy aztán Nagykanizsa előtt majdnem baleset részesei legyünk. Két egymás mellett kerékpározó fiatalember csak a véletlennek köszönheti, hogy nem szaladok belejük. Ekkorát egész úton nem kellett fekezni. Szávay István

Nemcsak öröm, veszedelem is

A nyár tehát csak itt van a maga örömeivel és sajnos azzal az árnyával is, hogy a fürdőzéssel áldozatokat követel, ha nem tesszük meg idejében a szükséges intézkedéseket a Tiszán, a Maroson és mindazon a helyeken, amelyek veszéllyel fenyegetnek. A szegedi vízrendészeti rendőrség parancsnoka, Rudas Károly főtörzssormester arról tájékoztatott, hogy a maguk részéről idén is megtették azokat az intézkedéseket, amelyekkel elejét lehet venni baleseteknek, tragédiáknak. Különben is a BM 1/1964. rendelete értelmében a folyó- és állóvizeken a meghatározott helyeken ki kell jelölni a fürdésre alkalmas területet, azt bolyával mindenki által láthatóan körül kell határolni, hogy addig szabad csak bemerészkedni a vízbe, és nem tovább.

Szegeden, az I. kerületi tanácsi hivatal időben és pontosan körülhatároltatta a Tiszán, az újszegedi oldalon, a híd mellett, az úgynevezett „lapon” a szabadstrandot. A szegedi révőrs-höz tartozó folyószakaszon Algyőn is biztosítottak a fürdőzés veszély nélküli feltételeit. Hasonló intézkedésre van szükség a tápié szabadstrandon, Gyálartonál, s azzal szemben a tiszántúli oldalon, a Füzfaerdőnél is.

A Marosban fürödni mindig veszélyes volt, különösen azon a részen — az elmúlt években sok tragikus példa bizonyítja —, ahol belefolyik a Tiszába. Ez az ártatlannak látszó zátonyos rész, amely magába csalja a gyanútlan fürdőzőt. A következő pillanatban viszont a sodró víz örvénnyel, több méter mélységgel fenyeget. Sajnos, még ma sem dől el az illetékes hatóságok között, hogy a Tisza bal partján ki az illetékes felügyeletet tartani e veszélyes szakaszon. Ennek átellenben, a Sárga üdülőtelep előtti Tisza szakaszon is elvileg minden esztendőben kijelölték a szabad fürdőzésre alkalmas területet. Tekintve azonban, hogy közigazgatásilag Tápié és a II. kerületi tanácsi hivatal gazdája is, meg nem is ennek a területnek, a felelősség megosztása is ilyen kettős. A Sárga üdülőtelep strandjának nevezhetjük a szóban forgó területet. Ez esetben hivatalból intézkedhet a II. kerületi tanácsi hivatal, hogy ott biztonságos legyen a fürdőzés.

A szegedi vízrendészeti rendőrségön olvastuk már a Tömörkény Üdülőtársulatnak egy átiratát, amely szerint: „Intéző bizottságunk által hozott határozat alapján a tavalyi felméréseken kárt okozó árvíz miatt a bolyák elhelyezését vállalni nem tudjuk.” Ebből a levélből azt olvashatjuk ki, hogy előre mossák kezüket esetleges balesetek, tragikus esetek miatt. Vállalják azonban a parton a tiltó- és jelzőtáblák felállítását. Mekkora nagylelkűség! Példákat tudnánk felhozni az előző években annak bizonyítására, hogy milyen veszélyeket rejt magában a fürdőzés a Tiszán ezen a szakaszon. A bolyák kirakása és azok mozgatása a mindenkori vízállás szerint egyáltalán nem okoz akkorra költséget az üdülőtársulatnak, hogy azt ne tudná magára vállalni.

A szegedi révőrsnek sok huzakodásba került tavaly, tavalyelőtt és azt megelőzően is az akkor még III. kerületi tanácssal, illetve építési- és közlekedési osztályával kellő eredményre jutni a Boszorkánysziget előtti Tisza-szakasz fürdőzés előli lezárásával kapcsolatban. A most is tanácsi intézményű hivatal — merjük remélni a közegészségügy érdekében, védelmében — idén talán már eredményesen intézkedik, hogy ott senki se fürödhessen, az erősen szennyezett vízben. Érthető, hogy minden tíz méterenként nem lehet

Közös harc a rák ellen

A Borisz Lapin professzor irányítása alatt kutató szovjet tudóscsoportnak nemrég sikerült — vírusok segítségével — fehérvérűséget előidézni a kísérletre használt majmoknál. Ez az eredmény reményekre jogosít a rák elleni harcban is; erről beszélgettünk a Német Tudományos Akadémia berlini Rákkutató Intézetében Lapin professzorral és német tudóstársával, dr. Arnold Graffi professzorral, a rákkutatás neves szakértelmével.

A rákkeltő vírusok területén folytatott kutatás nemzetközi együttműködésének fontosságát kiemelve, Lapin professzor rámutatott a szovjet és az NDK tudósok közös munkájának eredményeire. A víruskutatás egyik fontos rész munkáját Graffi professzor kutatócsoportja végezte. Az orvostudomány már ismeri a „Graffi-féle fehérvérűséget” — mondotta Lapin professzor —, amelyet egereknek, patkányoknak és hörcsögöknek vírusokkal

idéznek elő. Graffi kísérletei hozzásegítettek annak felismeréséhez, hogy mikor idéznek elő ezek a vírusok fehérvérűséget és milyen körülmények gátolják a fehérvérűség keletkezését. Ma még le sem mérhető, hogy a jövőben milyen fontos eredményekhez vezetnek ezek a kísérletek.

A kísérletekről szólva Graffi professzor kifejtette: Azt már tudjuk, hogy az állatoknál vírusokkal dagasztottak lehet előidézni, kísérleteink végcélja azonban annak megállapítása, hogy az

embernél jelentkező daganatos megbetegedéseit is vírusok okozzák-e? Lapin professzor és kutatócsoportja éppen ehhez szolgáltat rendkívül fontos adatokat.

A szovjet és a német professzor 10 éve végzi a közös kutatást a rák ellen, ez a munka is — több más kutatással együtt — gyakorlati megvalósítása a Szovjetunió és az NDK egészségügyi minisztériumai között létrejött, a tudományos együttműködéséről szóló megállapodásnak.

Szárnyas furcsaságok

A GYÓGYÍTÓ MADÁRDAL

A Fekete-tenger partján levő egyik üdülőhelyen, az Adzsarija sanatóriumában új eljárással gyógyítják az idegbetegeket. A gyógykezelés fontos eszköze — a madárdal. A sanatóriumában megrendezett madárdalsterek kitűnő nyugtatószerek bizonyultak. 8–10 ilyen „kezelés” után az álmatlanságban szenvedő betegek kitűnően alszanak altatók nélkül is.

IDEGES SZÁRNYASOK

A baromfinál is előfordul az idegbaj. Ez a jelenség főként a nagy baromfifarmokon, nyáron a rekkenő hőségben figyelhető meg. A tyúkok nyugtalanok, lefognak és tojáshozamuk is csökken. Dr. Seigel amerikai kutató a tyúkokon kipróbálta a rezepin nevű nyugtatószert, 1 kg takarmányba 1 milligramm mennyiséget kevert. A rezepinnel kezelt tyúkok tojáshozama 5 százalékkal több volt, mint azoké, amelyek nem kaptak rezepint.

A BÁTÓR STRUCCOK

Az a mendemonda, miszerint a strucc veszély esetén homokba dugja a fejét, hamis. Az igazság ennek éppen a fordítottja. A világ e legnagyobb madárfajtajára nagy fokú bátorság jellemző: a strucc merészen támadja és üldözi ellenségét. Afrikai juhtenyésztőknek ezért az az ötletük támadt, hogy struccokat „alkalmaznak” a juhnyájak őrzésére. A megfelelően kiképzett struccpásztorok az országnál is szembe szállnak, rátámadnak a gyalogos és lovas juhtolvajokra, még a „gyanús” autót is üldözöbe veszik.

HATTYÚHÜSEG

Ismeretes, hogy a hattyúk igen ragaszkodnak a párjukhoz. Vannak olyan esetek, hogy az előzeget hattyú bánatában elpusztul, miután semmilyen életmet nem fogad el. Rendkívüli eset történt nemrég Moszkvában. Az egyik toban élő hattyú elvesztette párját. Egy hónapot át elrejtőzött az emberek elől „házában”, majd megjelent a közben kikelt fiókákkal, melyek párja utolsó tojásaiból keltek ki.

L. F.

Batáék utódai

1944 augusztusában a közép-szlovákiai Nyitra mellett felépített Bataváros volt a környéti partizánmozgalom legfontosabb központja. A fasizmus ellen vívott harcban hősi halált halt partizánok emlékére a felszabadulás után ez a város a Partizánszka nevet kapta. Az itteni „Bata”-cipőgyárat államosították és a szlovák nemzeti felkelés napjának emlékére „Augustus 29”-cipőgyárnak nevezték el.

Az „Augustus 29” Csehszlovákia legnagyobb cipőgyára. Évente 1400 modellt készít. A női, férfi- és gyermekcipőket bőrből, műanyagból, gumiból és különféle textiliákból állítják elő. A napi termelés több mint

130 000 pár cipő — 1939-ben az évi termelés nem haladta meg az egymillió párat; 1968-ban értékék az évi 32 millió pár cipő.

Az első cipőszállítmányt 1945-ben exportálták Indiába. Ma már a világ több mint 80 országában hordják a gyár termékeit. A múlt évben 14 millió pár bőr- és gumicipőt szállítottak külföldre. A legjelentősebb vásárló a Szovjetunió, az NDK és Lengyelország. A kapitalista országok közül leginkább az USA, az NSZK, Anglia, Kanada vásárolja a gyár cipőit és sok ázsiai, valamint afrikai ország is érdekli a gyár termékeit.

PAPAGÁJGYŰJTEMÉNY

Vlagyimir Kadukov mureszki műkedvelő ornitológus a helyi természetbarát klubnak ajándékozta papagájgyűjteményét.

A kollekción — amelynek összesítésén sok even át fáradozott — 260, különböző országokból származó madárfajta van. Akadnak már fogságban tartott példányok keresztezése révén kialakult új fajták is. Mivel a papagájok között jó néhány „külföldi” is van, következőképpen különböző nyelveken beszélnek.

NAPI KISLEXIKON

egy érdekes rendeletről

A napokban olvashattunk arról, hogy miniszteri utasítás jelent meg az állami gondozottak szakmunkásképzéséről.

● A képzés helye?

A nevelőotthonban élő növendékek ezentúl a szakmunkásképző intézetnek a nevelőotthonba kihelyezett iskolájában tanulhatnak. Amennyiben a feltételek megkövetelik, az elméleti és gyakorlati oktatás részben történhet a központi intézetben is, de ha lehetséges, a szakmunkásképzést a kihelyezett iskolának kell biztosítani.

● Ki a vezető?

A kihelyezett iskola vezetője is a szakmunkásképző intézet igazgatója. Fontos feladata azonban, hogy a nevelőotthon igazgatójával szorosan együttműködjék, jól ismerje a növendékekkel kapcsolatos pedagógiai célkitűzéseket is. Ha a tanuló fegyelmi vétséget követ el, mielőtt kiszabná az iskola igazgatója a büntetést, meg kell hallgatnia a nevelőotthon igazgatójának véleményét is. Az Állami Szakmunkásvizsga Bizottság tagjai között viszont a nevelőotthon igazgatója, vagy képviselője is helyet foglalhat. A vizsga helyszíne a nevelőotthon lesz.

● Az ösztöndíj?

Munkajutalom elnevezésű ösztöndíjat kaphatnak az állami gondozott szakmunkástanulók. Ez függ a tanulmányi eredményen kívül a növendékek magatartásától is. A 30–70 forint zsebpénzen felül összeget takarékbetétkönyvben helyezik el, amíg tart az állami gondozás. Az új rendelet jelentősége az, hogy a szülők nélkül élő fiatalok nevelése és oktatása szerves egységben történhet.